

BEN JE BANG IN HET BOS, GROTE WOLF?

Jan De Kinder
De Eenhoorn
(door Gerda Tersago)

OVER DE MAKER

Jan de Kinder (°1964) volgde een opleiding toegepaste grafiek aan het Sint-Lucas instituut in Brussel en tekenen aan de academie van Leuven. Hij begon met illustreren toen zijn oudste dochter haar eerste prentenboekjes las. Aanvankelijk illustreerde hij boeken van andere auteurs, maar in 2002 schreef hij een eigen boek *Mathilde*. Nu is hij beeldend kunstenaar en fulltime zelfstandig illustrator voor kinderboeken en kindertijdschriften. Sfeerschepping, humor en emoties neerzetten, dat is wat Jan de Kinder in zijn werk doet. Zijn lievelingskleur, rood, zal je in zijn illustraties herkennen. Jan de Kinder geeft graag lezingen en workshops. Hij houdt ook van theater, circus en balanceren op een eenwieler. Zijn boeken *De ezel die bleef staan* en *Ik ben de sterkste* werden in samenwerking met hem bewerkt tot een tactiele prentenboeken voor blinden en slechtzienden. (<http://prentenboekenplus.nl>)

1. VOOR HET LEZEN

Materiaal: computer of iPad

De wolf is voor de meeste kinderen nog steeds een angstaanjagend beest. In dit verhaal echter wordt de wolf van zijn boosaardig karakter verlost en bovendien zorgt de tegenstelling tussen het dappere, onbevengene wolfskind en de bange, vooringenomen ouderwolf voor humor en relativiteit. Je kan kinderen bewust laten worden van deze twist door hen vooraf te laten vertellen wat 'de wolf' ben hen oproept en na het verhaal op dit gesprek te reflecteren.

Duik daarna in de sfeer van het boek met deze trailer:

(<https://www.youtube.com/watch?v=fvRypsJPeNE>). Hebben de kinderen al enig idee hoe het verhaal zich zal ontwikkelen? Laat de kinderen hierover overleggen. Je kan dit gesprek aanvuren door de titel van het boek voor te lezen. Deze titel geeft immers aanvullende informatie waardoor de alerte lezer zijn verwachting kan bijstellen.

2. TIJDENS HET LEZEN

Spannend!

Met je intro heb je de aandacht van de kleine lezers op scherp gesteld. Hun verwachting staat hooggespannen. Met je intonatie, klanksterkte en stiltes kan je deze verwachting, spanning en ontspanning bespelen. Voorlezen wordt een stukje theater. Oefen gerust thuis voor je hond of je kat! Wordt de spanning sommige kinderen te veel –gegiechel, gewiebel en gefrutsel– dan kan je even uit je rol van verteller –en dus uit het verhaal– stappen en de kinderen toefluisteren 'Spannend hé. Vind ik ook!' De kinderen ervaren daarbij dat het verhaal slechts een verhaal is en worden zich bewust van het verhaaleffect 'spanning'.

Hier en daar staan woorden in een groter letterteken: die kan je, al vertellend, aanwijzen zodat de kinderen de bedoeling van de uitvergrote letters meteen ervaren.

Expressieve figuren

Jan de Kinder is een krak in het neerzetten van expressieve figuren. Zijn personages vertellen met heel hun lijf. Die lichaamstaal kan je de kinderen laten ervaren. Dat kan bijvoorbeeld door de eerste vier pagina's van het boek enkel de prenten te tonen en de kinderen bij elke van deze prenten te laten vertellen. De kinderen zullen de beelden 'lezen'. Dit kijk-en-vertel-spel kan je ondersteunen met ontlokkende vragen als: 'Waarom stapt Grote Wolf zo ver achter Kleine Wolf?' Na het bespreken van de vierde prent, de prent zonder tekst, kan je terugkeren naar de eerste prent en het hele verhaal voorlezen. Ook verder in het verhaal kan je verwijzen naar de lichaamstaal door simpelweg deze lichaamstaal te imiteren tijdens het voorlezen.

De jager en Roodkapje

Je hebt ongetwijfeld in het bos het meisje met de rode kapmantel als Roodkapje herkent en de man met de hoed en het geweer als de jager. Voor de kleine lezer die het ontgaan zou zijn, kan je ze even aanwijzen. Hier kan je opnieuw ingaan op de tegenstelling tussen de wolffiguur in het sprookje en deze in dit boek. Om de flow van het verhaal niet te sterk te onderbreken, hou je het best erg kort tijdens het voorlezen en ga je er na het verhaal dieper op in.

3. NA HET LEZEN

Materiaal:

- geurdozen
- device om geluiden af te spelen
- takjes
- twee dozen kleurpotloden of twee uitgedunde, identieke kleurenwaaiers (bv. van muurverf)
- houtskool, tekenpotlood, verf en bladen papier
- twee stellen geknutselde wolfsoren, bruine schmink
- twee fototoestellen, kleurenprinter of media om foto's te tonen

Het bos

Besprek met de kinderen wat het begrip 'bos' bij hen oproept. Welke geluiden hoor je er? Welke geur? Welke kleuren domineren er? Welke dieren leven er? Voor elke zintuigelijke gewaarwording kan je een ervaringsspel spelen. Elk spel zal enige tijd vragen, je hoeft ze dus niet allemaal te spelen.

Ruiken: biedt de kinderen verschillende geuren aan. Geblinddoekt trachten de kinderen de bosgeur te herkennen. Je kan meer dan één bosgeur bedenken, zowel de geur van bosgrond als die van een geurige plant kan je immers in een bos vinden.

Geluiden: biedt de kinderen een mix van geluiden aan, zowel aan het bos gerelateerd geluiden als geluiden die helemaal niet aan het bos gerelateerd zijn. Wanneer de kinderen een bosgeluid horen, reageren ze met een vooraf afgesproken teken, bijvoorbeeld een takje in de lucht steken. Geblinddoekt wordt dit spel nog spannender.

Kijken: Laat de kinderen kleuren noemen die zij met 'bos' associëren, vergelijk ze daarna met de kleuren die Jan de Kinder in zijn illustraties gebruikte. Het verschil kan je aantonen wanneer je met hen enerzijds de geassocieerde kleuren en anderzijds de dominerende kleuren van de illustraties, uit een assortiment kleurstalen naast elkaar plaatst. Een uitgedunde kleurenwaaier (van een merk muurverf) of een kleurpotlodendoos kunnen hier hun dienst bewijzen.

Jan de Kinder creëerde zijn illustraties met houtskool en verf. Hier en daar zijn de bomen slechts met een dunne lijn geschetst. Dunne lijnen zijn voor jonge kinderen nog moeilijk met houtskool te tekenen maar met een tekenpotlood lukt dat wel. De kinderen kunnen met houtskool, tekenpotlood en verf een eigen bos creëren. Doe je dit als groepswork op grote bladen, dan kan je hun werk als achtergrond gebruiken bij de fotoshoot (zie 'expressie')

Expressie

Om de expressiviteit van de illustraties concreter te maken kan je een fotoshoot organiseren. Een paar wolfsoren, een bruine veeg op de wang en hup, een kind is in een wolf getransformeerd! Zowel de illustraties als eigen bedenksels van de kinderen kunnen een inspiratiebron zijn. Laat de kinderen met elkaar in overleg gaan hoe de wolf van dienst het opgeworpen idee sterker kan uitdrukken. Twee

wolven, een ouder- en een kindwolf, bieden dan weer extra mogelijkheden om de interactie tussen twee figuren te tonen. Laat naast jezelf ook een kind foto's nemen: zo ervaren de kinderen aan de lijve het aspect perspectief. Bespreek en vergelijk de foto's in een grote tentoonstelling. Ook de ouders zullen hiervan genieten.

Dat gezicht spreekt boekdelen!

De uitdrukking 'het staat op hun gezicht te lezen' kan je in dit boek geheel en al letterlijk nemen. Laten we die gezichten eens écht laten spreken! In bijlage vind je een aantal wolfskoppen. Knip ze uit en kleef ze op een stokje. Je kan met dit materiaal twee variaties van eenzelfde spel spelen: jij kan een leuke zinssnede aanbieden waarbij de kinderen de passende wolvensnuit zoeken of je laat de kinderen de gelaatsuitdrukking van de wolf in hun woorden vertalen.

Zonder taal kan het ook: jij bootst de gezichten na en de kinderen zoeken de passende prent of de kinderen bootsen de prent na. Natuurlijk kan je het spel van de ene variatie naar de andere laten overvloeien.

Tekst en beeld: de interactie

In het boek is een verteller aan het woord die, doorspekt met dialogen, beschrijft wat er gebeurt. Met je stem kan je de personages een eigen klank geven. De kleine wolf zal met een hogere stem praten dan de grote wolf en de verteller zet een neutrale stem in. Het vertelperspectief van een alleswetende verteller wordt zo door de kinderen beleefd.

In dit boek is er een sterke interactie tussen tekst en beeld. Net daarin schuilt vaak de humor. Bij deze prent bijvoorbeeld: 'Maak je geen zorgen, papa, ik ben bij je' / 'Wat fijn' zegt Grote Wolf, 'een zoon die nooit bang is.' 'Zelfs niet voor spinnen' grijnst Kleine Wolf. De luchtige tekst staat in contrast met de dreigende gieren en de ongeruste Grote Wolf. Bespreek met de kinderen het contrast en het komisch effect ervan. Ook de tegenstelling tussen de bedremmelde ouderwolf en het onbevengene wolfskind - dat in dit verhaal in de ouderrol staat - is grappig.

Het plot

Het verrassende plot knipoogt naar Roodkapje. In de bespreking van de afwikkeling van het verhaal zal het wegvlugten van vaderwolf en moeder Roodkapje ongetwijfeld voor gesprekstof zorgen. Laat de kinderen hier vooral spontaan op reageren en geniet van hun kinderlijke onbevengeneheid. Komt het gesprek hierover niet vlot op gang dan kan je enkele open vragen stellen. Bijvoorbeeld:

- Waarom zou papa wegvlugten?
- En waarom verstopte mama Roodkapje zich eerst?
- Waarom neemt ze de volgende pagina de benen?
- Papa en mama lopen dezelfde kant het bos in. Zouden ze elkaar in het bos nog ontmoeten?

Stel de kinderen duidelijk dat er geen absolute waarheid in hun antwoorden zit: wat papa en mama buiten het boek doen, daar kunnen de lezers enkel naar gissen. Is bovendien niet het hele verhaal fictief?

Reflectie op 'de grote, boze wolf'

Had je aan het begin van de bijeenkomst een gesprek over de wolfsfiguur in verhalen, dan kan je na het verhaal hierop terugblikken.

- Is Papa Wolf in dit verhaal angstaanjagend net de bangerik? Wie is hier het dapperst?
- Wie is er thuis weleens een bang? Of net heel dapper?

Wij, grote mensen, nemen aan dat een kind banger is dan zijn ouder. Een kind kan je vast vertellen dat een ouder ook best weleens een angstaas is. In dit verhaal is de ouder-kindrol omgekeerd en dat geeft de kleine lezers de relativiteit - of moet ik zeggen de realiteit? - van bang-zijn weer.

VERGELIJKBARE BOEKEN

De grote boze wolf (was helemaal niet boos) / Jonas Boets en Nils Pieters (ill.) (De Eenhoorn, 2011)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.